

Letnik IV.

Ilustrirani Glasnik

Št. 46.

Letno stane 12 K (ena številka 30 vin.), za Nemčijo 14 K, za druge države in Ameriko 16 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrtnih

18. julija 1918

Zgoraj: Tipična sibirski vas, v kakoršnih so nastanjeni naši vojni ujetniki. Cela vas je s cerkvijo vred lesena. — Spodaj: Učinki granat naših letalcev na Padovanske utrdbe na Italijanskem.

Prizori iz Benečije ☉ Podmorniki, mine in šrapneli ☉ Telefonist in straža ☉ Poljski junak in kmetice ☉ Vojska v gorah ☉ Jutro v Ukrajini ☉ Deklaracijske razglednice

Patria!

Povest
iz irske junaške dobe.

Spisal Henrik Federer; poslovenil Franc Poljanec.
(Dalje.)

5.

Naslednji dan so se skončevale izkušnje na dublinski univerzi. Emmet in njegovi prijatelji so prišli skrbno osnaženi in s temno maziljenimi trdimi lasmi, veseli mi očmi in budnimi čuti, kakor da so preспали dolgo noč zaspanetov. Nekateri so znali veliko, drugi malo — za vse je bila le paradna izkušnja o dvoje polletjih. — Emmet je kajpada vse znal in več kot mu je bilo treba. Noben profesor mu ni mogel do živega.

Med mnogimi gosti je sedela tudi neka že postarna gospa, ki je morala vsled svoje slabotnosti vedno sedeti — zraven nje je pa stala mlada, živahna, jasna žena in je plemeniti, toda naglušni lady spoštljivo na uho šepetala, kar je Emmet s posebnim vznosom v izpraševalno dvorano zaklical. Ona je bila bogata, imenitna mati Emmetova, katere drugi sin je zaradi nemirov, ki jih je povzročil, živel v pregnanstvu, in ki se je sedaj na tem Emmetu za oba naslajala. Tej pa je bilo ime Anastazija Moore in je bila preprosta, gibka, ljubljena mati malega Toma. — Brez pokoja se je nagibala lady Emmet naprej in izpraševala: »Kaj je zdaj rekel? Ali je zadel? Prosim, gospa Mooreova!«

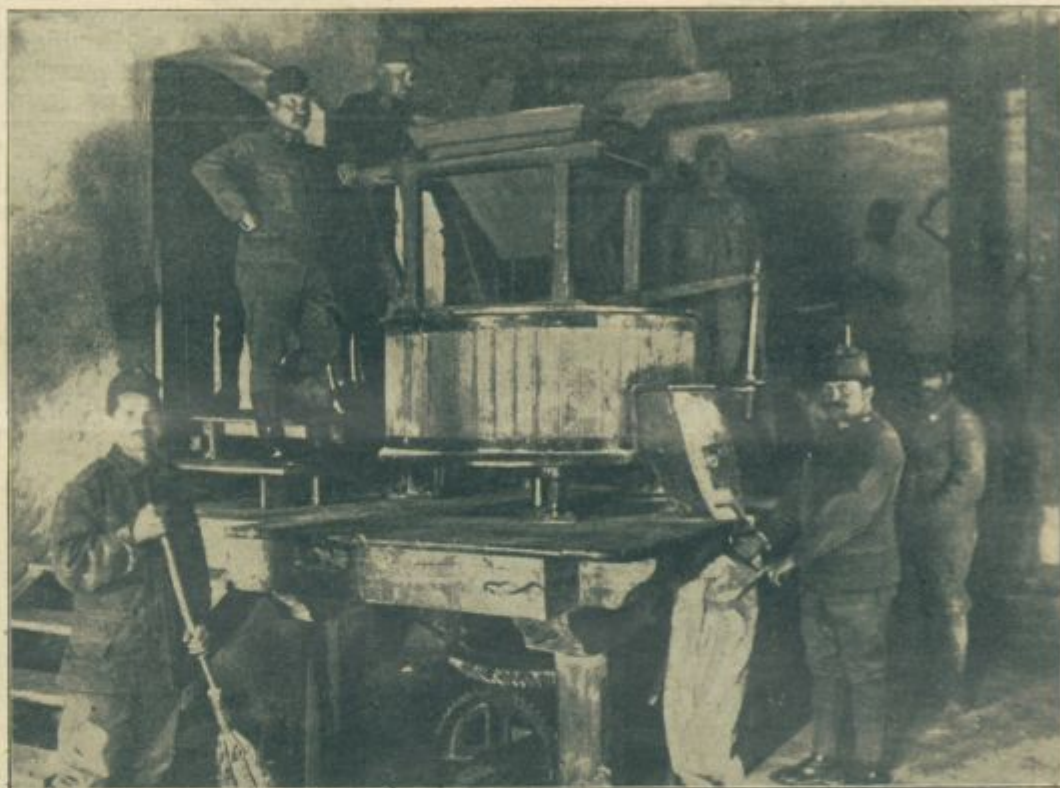
»Čudovito, lady, žebelj na glavico!« In obe materi sta se smehljali. Lady Emmet ni sicer nobenega zloga tega razumela, kar ji je ona na uho čebljala. Toda znala je tembolj, kot vsi naglušni, brati z obraza teh, ki so govorili. In gospa Anastazija Mooreova je odgovore teh mladih učenjakov prav tako malo razumela. Saj so prihajali na vrsto jeziki in besede, ki jih še svoj živ dan ni slišala. Toda taka umna ženica je vendar po vsakem Robyjevem odgovoru lahko razumela nasičene izraze visokih profesorjev, to prikimavanje, svetlikanje in ponašanje. Ali to ni bilo dovolj? Ali se morda ni smela smehljati? Tako mlad, pa že tako velik učenjak! On postane rektor v Oksfordu ali Cambridgeu, Dublin je za ta duh premajhen. — Da, drugi Newton postane, najmanj to! — Tom je bolj tih. Že dvakrat ni vedel od-

govora. Na klopi med učenjaki se ne odlikuje. Toda tam za govorniškimi pultom se pa bo odlikoval. To Anastazija ve in se iz radostnega strahu vsa vase pogrezuje.

»Kaj pa je zdaj rekel, ljuba gospa Mooreova?«

je ponudil ovenčanemu prvaku svojo široko, rdečo keltsko roko. Emmet se je vzvišeno zahvalil.

Pa so jele šumeti nabrane svilene obleke in stiskani fraki. Stezali so vratove. Majhen, okroglast, čeden dečko je

Beneški mlin, ki ga obratujejo naši vojaki. Da bi bilo le kaj mleti!

»Oj, več kot vsi profesorji vedo,« je Anastazija odvrnila; »glejte, glejte!«

O ti ljubi, lepi, dobri Bog! — Rektor je stopil iz venca magistrov in je obesil mladeniču, ki pri tem ni z očesom trenil, kolegijsko medaljo na zelenem svilenem traku krog vratu. To je bilo veliko darilo tega leta. Toda njegova veličastnost je storila to brez vidnega notranjega veselja. Rajši bi bil darilo obesil izzivajočim, ponosnim lordskim sinovom v gosposki klopi.

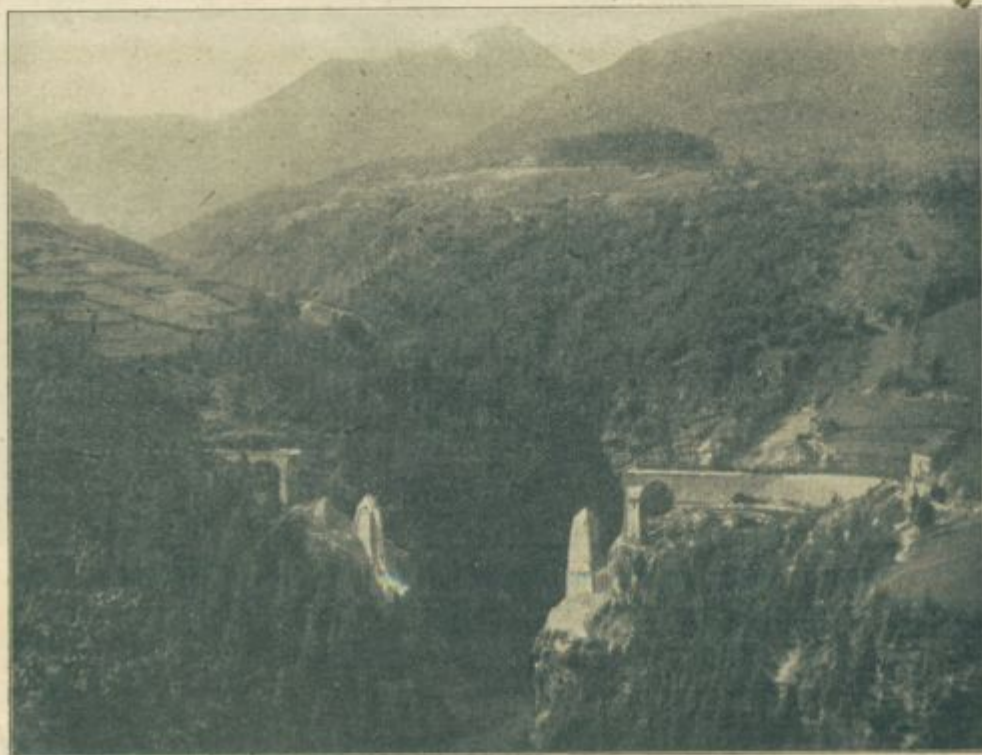
Med poslušalci je stal tudi kratkonozi dr. Curran in je imel svojega hišnega duha Daniela O'Connella zraven sebe. Ta

stopil na podij in je deklamiral najprej boječe, nato polneje in nazadnje z vsemogočno gotovostjo himno na morje. Moral bi jo bil napraviti na otoško kraljestvo. Toda kako bi se mogel s svojim potrjim irskim srcem v odah postavljati in bahati! Vzemi rajši morje, svobodno morje, kjer je še tisoč cesta za upanje in tisoč potov za beg in rešitev, oj, in je mogoče še tisoč svobod doživeti in priboriti! Morje, lepo, sivkasto-višnjevo, srebrno blesteče irsko morje, to ogromno igrišče vse vesele in srdite narave, smejoče se nad malimi ljudmi in njih ladijskimi velikanji, ki jih vse pod navdihom humorja ali jeze odpihne. To morje si vzemi!

In Tom je tako storil, in vršalo je kot velika voda in muziciralo v preveč zakurjeno dvorano kot veliko resnih in porednih vetrov in je ohladilo vse rdeče, zavrle glave od veličastnega rektorja do častivrednega visokošolskega sluga za vrati.

»Živijo! Živijo!« se je nazadnje razleglo in zavalovilo kot opevano morje v viharjih hvalnih valovih nad malega pesniškega junaka. Gospa Anastazija je vesela jokala. Ko so odhajali, je hotel vsakdo tako napraviti, da bi pri vratih točno z deklamatorjem skupaj zadel, da bi ga prav od blizu videl in mu morebiti za večni spomin iztrgal nitko iz njegovega pasu ali las iz njegovih kodrov. Tako je bila ob izhodu usmiljenja vredna stiska in marsikatera neutolažena trpinka. Zakaj Tom se je s svojimi gracioznimi malimi slavnostnimi čevlji izmuznil skoz profesor-ska vrata.

Emmet in O'Connell sta zadela na poti proti bakalavrejski dvorani skupaj. Hotela sta gledati, kako bodo tam še eno urico na življenje in smrt izpraševali. Zakaj ta izpit zrelih, dovršenih mož, ki jim je bilo treba le še dveh čudovitih črk, da s slavo in močjo odkorakajo v življenje, neprecenljivi B. A. — Bachelor of Arts —

Porušen most čez aške testni (Val d'Assa) na južozapadni fronti.

je vedno trajal nad vse druge slavnostne izkušnje daleč preko poldneva.

Spotoma je tudi Tom mimo priskakljaj. Daniel mu je krepko stresel roko.

»Vi boste velik pesnik, o tem izza zadnjih petero minut več ne dvomim,« mu je mirno dejal.

Toda Emmet se je prijatelju v obraz jezil: »Gotovo je bilo lepo! Toda čemu morje? Morje je nevtravno ali pa angleško! Še celo veliko bolj angleško je, kot celina. — Ti si v resnici debelo lagal o tvojem svobodnem morju. O, da si vendar imel poguma in opeval našo zemljo, domovino in njene uboge, toda junaške naseljence z njih domovinskimi upi! Toda pesniki so vsi bojazljivi, od Horacija dalje, ki je ščit proč vrgel!«

»Moore je povsem prav storil,« je Daniel trdno ugovarjal. »Ali bi bilo kazalo umno ali zvesto mišljenje za domovino, če bi naše nasprotnike jezil, ko nič ne izda in ni potrebno, naše vsemogočne nasprotnike? — Ali mar gospod Moore pod podobno morja ni opeval svobode tako drzno, kot bi je sicer nikoli ne bil smel slaviti? Vsak Irec v dvorani je pesnika v dno srca razumel.«

»Da, le vedno vse zastrinjajmo in v podobi delajmo! Potem bomo tudi le v podobi svobodni!« je odgovoril Emmet vznevoljen. »Krivični ste, Emmet, in zdaj neznansko pretiravate.«

Dovolite, in vi, O' Connell, ste plašljivec kot skoro vsi. Toda plašljivci še nikoli niso nobenega naroda osvobodili.«

»In vi, brez zamere, ste drzovitež kot skoro nobeden. Toda drzoviteži so narod vedno v globljo bedo privedli.«

»Molčimo, prijatelji, smo že tu,« je de-Fitzherber. »Danes se moramo skromne delati.«

»Še eno žensko krilo!« ga je Emmet zasmehoval.

Nalahno so smuknili med gostimi skupinami abiturientske dvorane k vrzeli med ljudmi, da bi imeli razgled na poslednji boj. Jac Kenty je moral biti na vrsti, za-

kaj šlo je že proti eni, kandidate so pa po abecedi izpraševali. Pestili so ga v zadnji tvarini, narodni zgodovini in svetni povestnici. Pa je res stal, ljubi želodar iz Kentryja, vasi, ki je štela sto duš, pa vsaj

nik. Z ničemer drugim bi ne vladal. Tu pa veličastno.

Moreča, čudna tihota je po vsakem vprašanju in odgovoru zavladala po dvorani. Vsi so vedeli, da je ta bakalavrej ta-

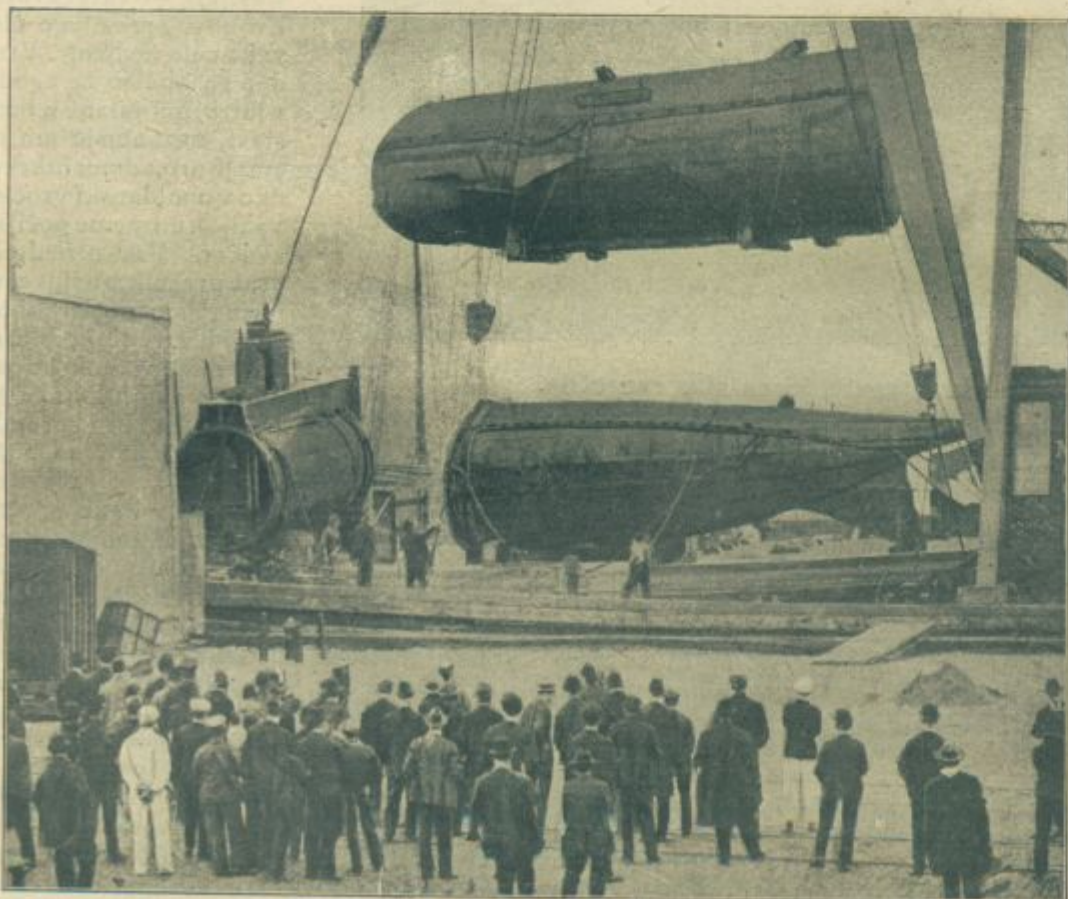
Iz Ukrajine. — Morske mine, nalovljene pred luko v Odesi.

dvajset vojniki-junakov. On sam ni imel nič vojaškega na sebi, ampak je bil slaboten in ozkoprsen, z bledim, bolehnim izrazom v obličju. Njegove oči so začuda globoko gledale izpod očal. Zamišljeno in razgrebeno se je zdelo njegovo ravno čelo od večnega razmišljanja. Izdaleka se mu je poznal prirojeni talent za pero in črnil-

koj po izpitu nameraval ustanoviti irskonaroden časnik; da je že večkrat bridke vrstice napisal zoper Anglijo in sestavil pač vse klasične oklice želodarjev, ki so jih pogosto navsezgodaj v božjem jutru našli prilepljene na svetilke in vogale dublinskih ulic in so take nesramne resnice vladi v brk lučali, da je morala policija na vrat na nos vsak plakat zasledovati kot peklenski stroj. Vedeli so pa tudi, da je kolegij sv. Trojice dobil visok migljaj od zgoraj, naj tega nevarnega človeka, ki bi mu najmastnejše sinekure¹ zastoj kot vabo nastavljali, za vsako ceno vržejo, kot včeraj ubogega Middlelegghora. In magistri² so svojo dolžnost pošteno vršili. Odigravala se je nedopovedljiva žaloigra. Junak premočan, sovražnik preslab, in vendar je moral na kakršnokoli zvito, zoprno, cinično vodstvo v petem dejanju junak ubit na tleh ležati.

Jac Kenty je cel teden izpitov do te sobote svoje naloge na nedotekljiv, bistroviden način rešil. O tem se ni dalo nič mešetariti. In prav tako se je v ustmeni borbi skoz vse stroke slavno držal. Paskalov stožec preraz in astronomske razločke med Tycho de Brachejem in Newtonom je zgledno razvijal, tako da je celo marsikatera poslušajoča mamka menila, da zdaj ta težavni slučaj tudi razume in je krepko pritrjevala. Nato je brez priprave predstavil več poljubnih poglavij iz Tukidida, latinski dialog z dr. Marsenom s polnim predurkom vodil in Bakonovo mnenje o živalski duši prav na drobno razložil. Zdaj v zadnji tvarini, svetovni zgodovini, ni hodil kot navaden potnik z vzorci, ampak kot veletržec z velikanskim prometom skoz stari vek in je profesorja, ki mu je ves obupan in s težavo sledil, tako mimogrede že dva-, trikrat fino zafrknul.

V hipu, ko ga je Emmet navsezadnje ujel, je kandidat z ostrim glasom opisoval

Na razstavi v New-Jorku: Nemški podmornik kot polagalec min, ki so ga Angleži ujeli.

Katona mlajšega in je sklenil, potem ko je bil stoika na vse štiri strani sveta obrnil in ogledal, s suhim stavkom: »Sicer je bil pa prvi veliki svetohlinec kulturne zgodovine!« — —

Nastalo je strašansko razburjenje. Papirnati zgodovinarji so zijali v mladenci kot v norca. Nadvse je bil poparjen profesor Calven, izpraševalec. Za Katona je ves gorel. To so vedeli dijaki posebno dobro od onega dne, ko je profesor, ki so ga zobje boleli, v lekciji pri Plutarhu ob-

omenjeno etično stališče našega vernega ljudstva, ki se popolnoma krije z nazaranjem Cerkve.

Res se je pri nas zadnjih 30 let — ne toliko od strani ljudstva, ampak veliko več od strani cerkvenih predstojnikov — veliko, veliko preveč gledalo na denarno plat, kadar je bilo treba za cerkev kaj novega nabavljati, tako celo, da smo se hote in nalašč izogibali resničnim umetnikom in iskali »moistre« (?) od vseh vetrov, samo da smo dobili »načrte zastonj«;

ni dosti dobro; predmeti, odmenjeni za službo božjo, se ne smejo meriti z merilom vsakdanjosti. Služba božja ima namen človeka dvigati nad vsakdanje skrbi, mu posredovati to, kar more človeško srce najvišjega, božjega vase sprejeti. Naše ljudstvo se je tega v zadnjih desetletjih dobro zavedalo in veliko žrtvovalo; če se mu ni posrečilo, da bi dobilo to, kar je bilo najboljše mogoče, gotovo ni njegova krivda.

Pri zvonovih, ki je naše ljudstvo zanje tako navdušeno, je imelo več sreče, zakaj zvonarska obrt se je tako razvijala, da so vsi slabi mojstri morali izginiti, zvon je tako elementarno glasbeno orodje, da tudi najpreprostejše uho čuti, ali je zvon slab ali dober. Pri nas propaganda za nadomestila do sedanjih žalostnih dni ni imela nobenega uspeha. Povsod si je ljudstvo nabavljalo zvonove z najboljšega materiala.

Pač so si ljudje v drugih krajih v preteklosti za nekaj časa pomagali zlasti vsled revščine z zvonci, zbitimi s tenkih železnih plošč, podobnimi našim kravjim zvoncem, toda že srednji vek se je z vnemo lotil vlivanja bronastih zvonov. Dasi verniki zvonov, ki se jim glase »iz visokih lin«, ne gledajo neposredno s telesnimi očmi, le vedo, da so odmenjeni za božjo službo, da so posvečeno orodje. Davno jih je začela Cerkva prav posebno slovesno blagoslovljati, — »krščevati«. Zvonovi spremljajo človeka celo življenje. Vsak dan ga kličejo že zgodaj v jutro, naj vstane k božji slavi, naznanjajo mu jutranjournu, odmorinkrepčilo v opoldanski vročini, vabijo k mirnemupočitku zvečer. Vsako nedeljo, vsakpraznik muslovesno naznanjajo in ga vabijo v božji hram. Kako plašno ječi njegov zvok ob požaru, o nevihti, kako žalostno doni, ko spremlja

trudnega zemljana na zadnji poti na božjo njivo. Pa kako radostno doni, ko vabi otroka prvič h Gospodovi mizi, kako srečna, blažena čuvstva budi v srcu ženina in neveste, ko ju vabi pred Gospodov oltar, da si podasta roko k večni zavezi, neminljivi zvestobi. Koliko globokih misli, koliko vzvišene mistične poezije!

Vivos voco, mortuos plango, fulgura frango. Žive kličem, mrtve objokujem, strele uničujem — se pogosto glasi pomemben napis na starejših zvonovih.

Po cerkvenem blagoslovu dobi zvon posebno moč, njegov resnobni glas sega sprejemljivemu človeku globoko v srce. »Glas Gospodov« naj bo po molitvi sv. Cerkve. Ko ljudstvo zasliši njega melodični glas, naj v njih srcih raste pobožna vera, vse sovražnikovo zalezovanje naj se raz-

Z južnozadnega bojišča: Italijanske granate, ki se niso razpočile.

ravnaval Katona, pa si je dal sredi nje klicati ranocelnika in si tri kočnike izdreti, ne da bi dal zvok od svoje mučene, suhljate osebe. S krvavečo ustnico, toda z veličastnostjo stoika je nato dejal: »Na daljute pri: Cato autem, vir tenax ac dolorum derisor...«¹ (Dalje.)

¹ Katon pa, mož žilav in zaničevalec bolečin...; pa beseda »vir tenax« tudi lahko pomeni skopuha.

Jekleni zvonovi. (Dalje.)

Velikega pomena glede materiala za zvonove je splošno, globoko ukoreninjeno naziranje vernega ljudstva, ki zahteva za cerkev, za službo božjo to, kar je najboljše, najdragocenejše. Samo denarno vprašanje pri tem ne odločuje, odločujoče je tukaj

tako daleč je šlo to hladno, mrzlo, gotovo ne trezno računanje, da so naši umetniki stradali, ali se morali iz strahu pred poginom iz nerazsodne domovine v tujino izseliti, mojstri-skaze domači, in tuji, so si pa s svojim »mojstrovanjem« bogastvo pridobili. Cerkvam in naši kulturi ne na korist. Odtod toliko cerkvâ, ki se niso kdovekaj posrečile, oltarjev, kipov, slik itd. Štajerci so l. 1914. izdali posebno knjigo, dosti točen in po obširnosti mogočen, po vsebini ne vesel seznam takih del iz leta 1889., del, ki za našo umetnostno kulturo nimajo prida ali nič pomena. Pa bi tudi kranjska kronika te dobe štajersko v marsičem ali pa v vsem dosegala, če bi se zapisala...

Premalo se je upoštevalo načelo, da za službo božjo tudi to, kar je najboljše,

prši, razprši naj se vse vršanje toče, besneča nevihta, divji viharji, sovražni grom, in bučeči vetrovi naj odnehajo, desnica božje moči naj uniči vse zračne moči, naj se vsakatero koleno nebeščanov, zemljanov in podzemcev pripogne ob tem zvoku in vsak jezik naj spoznava, da sam Gospod Jezus Kristus po zmagi nad smrtjo kraljuje po lesu križa v slavi Boga Očeta. (Rimski pontifikal.)

Pod vplivom te zavesti je na stalo polno pripovedek o zvonovih, ki nam jasneje kot vsakatera razlaga kažejo, kako globoko pojmuje ljudstvo glas povečenega zvona.

Najznamenitejša bo pač pri nas pripovedka o zvonu, ki se je potopil v blejskem jezeru. — O sedanjem zvonu na blejskem jezeru pripoveduje ljudstvo, da je prejel od samega papeža v Rimu tako močan blagoslov, da se vsakomur izpolni želja, ki jo ima med tem, ko z zvonom pobožno zvoni. — Iz vrbskega jezera se še sedaj ob mračnih, viharjih nočeh sva-reče oglašja globoki glas zvona iz potopljene razbrzdane vasi. — V Cerkljah na Gorenjskem je po ljudski legendi Mati božja, patrona župne cerkve, prinesla poln predpasnik starih, srebrnih dvajsetih in jih je vrgla v livarjevo peč, da je dobil drugi, takozvani »stari« zvon lepši, srebrn glas. In še marsikaj bi se našlo, če bi začeli preiskavati, kar bi bilo za raziskavanje narodove duše velikega pomena.

Težko si je pa misliti, da bi sedanji jekleni zvon, ki ga ljudska duša sama pripoznava le kot nezadostno, manjvredno pomoč v najskrajnejši zadregi, mogel ljudstvu kdajkoli biti to, kar mu je bil doslej dragoceni bronasti zvon. Le človek, ki nima čuta za te notranje vrednote, ki se ne dado s številkami ceniti in z uteži tehtati, le hladno računajoči um brez razumevanja za to, kar je nadčutnega, se bo mogel z železom zadovoljiti.

Poleg tega je treba upoštevati, da nas jekleni zvon vedno hoče varati, češ, da je bron; že sam ta občut vednega varanja v zvezi s cerkvijo ni prijeten.

Zato se nihče, ki ima nekoliko tanjši čut za te izvenmaterialne vrednote, že samo iz teh etičnih razlogov ne bo brez resnične potrebe in recimo najskrajnejše nuje odločil za tako manjvredno nadomestilo. (Konec prih.)

Doživljaji gospoda Williamsa.

Francoski spisal F. Morier.

Na širokem dvorišču se je zbirala že cela vas, da pogleda plen in uplenjence. Koncem dvorišča je bila kanova sprejemnica in sodna dvorana, neka lesena lopa, na lesenih stebrih, tla so bila pokrita s koci preprostega tkanja. Tigrova koža je bila kanov prestol. Na drugem koncu dvorišča je bila nizka lesena zgradba, kanov dom. Okoli tega dvorišča se je razprostirala vas, okrog nje je bil nekak nasip, za nasipom se je širila pustinja. Vse je bilo bedno in umazano. Ljudje, ki so se zbrali, so bili odeti v široke ovčje kožuhe, obleko so imeli z bukovine. Prišli so različni bojarji svojega plemena, prišel je hodža, njih duhoven in najstarejši staršina Akkasal.

Kan je prišel in velel, naj pripeljejo tujca. Gospodu Williamsu so dali klobuk in razvezali so mu noge in roke. S klobukom po strani, z rokami v žepu je stopil pred kana. Vsi so se začudili. Kan je vzkliknil:

»Kaka stvar je to? — Je to moški človek?«

Učeni Timur se je oglasil: »Kakor sem zdrav! To je človek, Frank, kakor žive ob koncu sveta tam za Rusijo.«

Kan je dvignil glas, da se prepriča: »Kdo si? Znaš govoriti?«

Gospod Williams se je bil navadil s potoma nekaj perzijskega jezika. Povedal

Ta je bila huda! Kan je rekel Omarju: »To so same laži!« — ali gospod Williams je ugovarjal odločno: »Jaz ne lažem!«

»Kaj uživate pri vas?«

»Jemo govedino, teletino, kruh in zelenjavo.«

»Kaj ne jeste pilava in ne pijete velblodovega mleka? Jasno je, da so to živali, Omar. Kadite iz kalimna? Ne? Ži-

Straža zoper sovražne letalce ob Jadranskem obrežju.

je: »Inglis sem.« Na kanovo vprašanje, če ima dom, je potrdil in razvil se je sledeči pogovor, spremljan z odmajevanjem in čudenjem vse vasi in celega plemena. Kan se je čudil: »Kaj? Tak človek ima dom?

vali! — Uživate dinje? Imate velblode in konje?«

»Velblodov nimamo.«

»Živina! Jeste nemara od nečiste živali prešiča?

Naš telegrafist piše ob odmoru v svojem kritju.

So tam pri vas hiše in drevesa in v hišah ljudje? Imate vlado? Vlada nad vami kralj?«

»Vlada nas kraljica.«

Na to pomenljivo vprašanje je odgovoril Anglež brez pomisleka, kan je pljunil in rekel duhovniku: »Kaj praviš? Ta žival zasluži smrt!« Hodža je pritrdil:

»Prokleta naj bo vse, kar je nečistega, smrt neverniku, takojšnja smrt!«

Kan je premišljeval. Potreboval je hlapcev in delavcev. Ne iz dobrote, ampak iz sebičnosti je preslišal hodževo željo in izpraševal Williamsa dalje:

»Imate pri vas kaj sukna?«

»Sukna vseh vrst,« — se je nasmehnil ponosno Anglež. Kan je odmajal:

»Zakaj je potem tvoja obleka tako ozka?«

Na odgovor, da je pri njih taka šega, je šlo dalje: »Ali v vaši deželi ne rasto moškim brade?«

»Rasto že, pa si jih brijemo.«

»Veruješ v našega preroka — mir in slava mu bodi.«

»Ne!« — je izjavil odločno gospod Williams.

»Proklet naj bo nevernik!« — je kričal hodža in se pihal preko rame, da se ga ne prime greh. Kan je stavil še važno vprašanje: »Zakaj si prišel v naš kraj?«

Da, zakaj? Lahko bi bil ostal doma, pa bi ne bil zdaj oropan in razbit... Ko je izvedel kan, da hoče gospod Williams v Indijo, je vprašal porogljivo: »Vlada tudi tam ženska?«

»Kraljica Anglije je tudi kraljica Indije,« — je ponosno dejal Anglež, toda kan je siknil zaničljivo: »Lažeš!« in učeni Timor je vzkliznil: »Ni mogoče! Dežela, ki jo je premagal Nadin in ki jo je vladal Džingis-kan, ne more biti pokorna hčeri nevernikov! On je praded vseh laži!«

»Laže, laže!« — so vpili vsi. Kan je premišljeval. Ker ni prišel do zaključka, je vstal, da odide, ali gospod Williams ga je ustavil govoreč:

»Zdaj naj pa jaz vprašujem: Zakaj si me ujel in oropal? Naša dežela ni v vojni s tvojo. Daj mi moje stvari nazaj in dovoli mi, da odidem.«

Vse je okamenevalo. Kan zopet ni vedel, kaj bi. Rekel je: »Bomo videli. Naš gost boš. Pošljem ti sadja in velblodjega mleka in ovcomastno-repo. Imej se dobro!«

Omar je mignil dvema možema, ki sta spremila gospoda Williamsa v kolibo, namenjeno takim gostom in se prepustil potem veselju, da premotrita s kanom plen.

Pred vsem so ogledali, kar je imel Anglež pri sebi. Ura, britvica, nož, beležnica in druge malenkosti, ki jih potnik navadno nosi s seboj, so vzbudile veliko zanimanje vseh, ali občo pozornost je vsrkala vase knjiga risb, v kateri je narisal gospod Williams zanimivosti iz svojega potovanja. Zlobno so se smejali Turkomani slikam sovraženih Perzov in vzklizali: »Glejte, glejte! Tu je zopet tak lažniv rdečeglavec!... Čudovite stvari!... Glejte konja, uzdo s

stremeni! To je sam vrag!« In premetavali so zdaj eno zdaj drugo.

Drugi so odprli srečno mali kovčeg in so jemali iz njega stvari, o katerih ni vedel kan, in niso vedeli oni, čemu da so. Obračali so in ogledovali in stikali za užitno stvarjo, ki bi utešila njih lakomnost.

Tadej Kościuszko, poljski junak, rojen l. 1746.; udeležil se je vstaje l. 1791.—92.; l. 1794. je sam stopil na čelo poljskim vstašem, se slavno bil z Rusi in jih premagal, pa so kasneje (4. junija) Rusom prišli na pomoč Prusi in ga potisnili v Varšavo in oblegali; 10. oktobra so ga Rusi ranjenega ujeli in zaprli; l. 1796. ga je car Pavel izpustil. — Umrj je l. 1817.; grob mu je v Krakovski stolnici v Galiciji.

Ta je požrl močno poprano gobovo zakuho, drugi je klical preroka na pomoč, ker si je opeknel usta in grlo s popriko, tretji je izlil vase steklenico črnila in ga vrigel skoro iz sebe... Takega razbur-

Poljske kmetice v svoji pestri narodni noši.

jenja še nikoli! Najbolj jih je spravil iz sebe razločljiv posteljnjak, ki je bil z medi in se je svetil v solncu kakor samo zlato. Kan je mislil, da ima same zlate droge. Smešen je bil prizor, ko so raztezavali in postavljali posteljnjak. Ta je vlekel sem, drugi tja, postavljali so vse narobe in niso mogli dognati, čemu bi to bilo. Kan je zatulil:

»Kje je Inglis? — Spravite ga hitro sem.«

Gospod Williams je postavil posteljnjak, razgrnil žimnico in razširil zagrinjalo. Vse je zijalo. Kan se je polastil slovesno postelje in izjavil, da bo to odslej njegov prestol. Rjuhe mu bodo plašč in prešito odejo bo nosil konjar pred njim. Nato so odpravili gospoda Williamsa. Kan je premišljeval na postelji sede, kaj naj dela novi, gotovo spretni in umni jetnik. Mignil je učenemu Timurju k sebi:

»Za kako rabo je Inglis? Zna upravljati velblode ali ovce? Zna tkati preproge ali šotorno platno? Zna sejati in obdelovati polje? Zna jezdit za plenom, ubiti človeka? Ti si videl svet, povej, kaj naj dela?« (Dalje.)

Razno.

Svarilne sanje.

Lincoln, predsednik Združenih držav, je svojo rodbino zelo ljubil, vsak večer je iskal pri ženi in otrocih oddiha po svojem mučnem državnem poslu. Nekega večera je bil mračen, žena ga ljubeznivo vprašuje, kaj ga teži; nekam nerad jo je vprašal: »Veruješ v sanje?«

»Ne,« — se je nasmehnila gospa in on se je razveselil: »To me tolaži, kajti meni se je nekaj neprijetnega sanjalo.«

Žena in otroci so silili v Lincolnu, naj pove, kaj se mu je sanjalo. Dasi nerad, je vendar pojasnil: »Sinoči sem šel pozno vkraj in sem kmalu zaspal. Takoj se mi pritakne, da je okrog mene čudno tiho, samo od daleč sem slišal pritajen jok. Zdelo se mi je, da sem vstal, ker mi je bila tihota mučna, in da sem šel po stopnicah navzdol. Pa nisem ušel mučni tihoti, bila je po celi hiši, vendar sem slišal vedno bolj razločno jokanje. Stopim v sobo v pritličju in vidim pare, polne vencev in cvetja. Mrliča nisem videl v obraz. Bile so tam straže in polno žalujočega ljudstva. Vprašam vojaka, kdo je umrl. Reče mi: »Predsednik. — Morilčeva roka ga je pobila.« — je jokalo ljudstvo. Zbudil sem se in občutil tako grozo, da ne morem povedati, zaspal nisem več in ves dan me je spremljal spomin na te sanje. Veseli me, da ne veruješ v sanje, sicer bi mislil kmalu, da kaj pomenijo.«

Lincoln je poizkušal, da pozabi in omalovaži mučne sanje, toda misel nanje ga je spremljala povsod. 14. aprila l. 1865. je igralec Booth ustrelil Lincolnu. Ko je izvedela gospa Lincolnova, da je njen mož mrtev, je vzkliznila: »Njegove sanje!« In legla je tesna tihota na predsedniško palačo, iz sob je prodiral jok žene in otrok, v sobi v pritličju je stal krasen mrtvaški oder in ljudstvo se je gnetlo okoli mrtvega velikega državnika.

Kdor zna, zna.

Ob času carja Nikolaja I. je bil pri carskem gledališču v Petrogradu komik, Martinov po imenu, ki je znal jako dobro posnemati carja. Nekega dne je hotel Martinov k carjevemu gledališčnemu upravitelju, da si izposluje dopust in pomoč za potovanje. Ko čaka v sprejemnici, vstopi car Nikolaj in ga praša, kaj tu dela. Martinov pove carju, kje ga čevelj žuli, in car mu reče:

»Pojdite z menoj, bom jaz za vas govoril.«
Stopila sta v ministrovo poslovalnico in car je rekel ministru: »Prosilca sem vam privedel,« nato pravi Martinovu: »Zdaj me morate pa posnemati.«

Martinov je bil nekam v zadregi in se je obotavljal:

»Ne morem, veličanstvo, ker potrebujem tudi carske obleke.«

»Tu moja čelada,« — je rekel car.

Martinov si dene čelado na glavo, se vzpne, postavi desno nogo kakor v tek, vzdigne glavo in reče z glasom, ki je bil čisto podoben carjevemu:

»Svetlost, kako ste kaj zadovoljni z Martinovim?«

Ne da bi pričakoval odgovora, sname čelado, se naredi kakor da je knez upravitelj, in odgovori:

»Izborno, veličanstvo!«

Nato je Martinov zopet pokrival čelado in ukazal:

»Ako ste res zadovoljni z Martinovim, moj dragi knez, pa mu nakazite tisoč rubljev in mu dajte tri mesece dopusta.«

Kot upravitelj se je priklonil: »Se takoj zgodi, veličanstvo.«

Car se je od srca nasmejal in je upravitelju naročil, da izpolni, kar mu je Martinov ukazal.

Knjige na metre.

Sedanja vojna je obogatila mošnjico marsikogar, ki je prav reven v duhu in srcu. Tako je vsta ltudi v Budimpešti nov milijonar, ki se je ustanovil v moderni palači in je imel celo vrsto sob in slug. In vendar je bilo njegovo srce vznemirjeno. Večkrat je bil bral o ne-
omikancih, ki so se silili med boljšo družbo, a so kazali s svojim govorjenjem, da ne spadajo med njo. Nevednost je pač nekaj, česar denar ne pokrije.

Milijonarjeva skrb se je še povečala, ko je prinesel delavski list zbadljivo novico o bogatašu, ki si je zgradil v najlepšem delu mesta vilo, ki pa ni imela knjižnice! Strašno! Naš milijonar se je zgražal nad tako neomikanostjo in sklenil je, da si preskrbi knjižnico, ki bo prekosila marsikatero. Posebno sobo odloči za knjižnico, prav kakor je slišal, da imajo rojeni velikaši in po umu veliki možje.

Knjižnica je bila pripravljena. Ob stenah so segale police do stropa, zagrinjala so jih zelena svilena zagrinjala, les je bil maha-

gonijev. In sredi sobe miza za pisanje, okrog nje z usnjem obiti naslanjači. Samo knjig še ni bilo. Šel je v knjigarno in rekel ravnodušno: »Rad bi si napravil knjižnico.« — V knjigarni veliko razburjenje. »Kake knjige? Politične,

Enaka služba.

Naddekana Vaclava Hockeja († 1808) z Zgornje Police je nekoč njegov škof vprašal, koliko mu župnija nese. Vaclav Hocke je pa odvrnil: »Moja župnija meni prav toliko nese

Z italijanskega bojišča: Težavno prevažanje topov po strmih pobočjih v Južnih Tirolah.

gospodarske ali leposlovne vsebine?»

Milijonar je bil v zadregi — odgovarjal je: »Ne vem... Naredite kakor veste — jaz potrebujem za petdeset metrov knjig.« — Knjižgarnar je bil tudi v zadregi: »Ne razumem, kako mislite?«

»To je vendar preprosto: Ukazal sem, da mi naredi mizar štiri police, vsaka polica po štiri poličice — po tri metre in pol — torej potrebujem knjig za petdeset metrov.«

Dobil jih je vezane v usnje in v platno. Zdaj se je utešilo omike željno srce.

kakor Vaši Milosti vaša škofija.« »Kako to?« je škof vprašal. Hocke je pa pojasnil: »Nese mi namreč ali nebesa ali pa pekel, kakor pač ravnam!«

Bo že dognal.

Gospod štabni zdravnik je zdravil vojaka, ki ga je vkljub vsem opominom trdovratno nagovarjal samo z besedo »gospod doktor«. Štabni zdravnik je vse mogoče poizkušal, da bi napeljal vojaka, naj bi ga nagovarjal po vojaški šarži. Nekoč pride generalni zdravnik

Jutranji opravek naših vojakov v Ukrajini.

k vizitaciji in štabni zdravnik mu potoži, kak križ ima s tem vojakom. Dobrovoljni gospod ga posluša in razsodi: »Ljubi gospod štabni zdravnik! Le zdravite tega vojaka mirno naprej — bo že sam izprevidel, da niste doktor.«

Raztreseni učenjaki in umetniki.

Dunajski dramatik Ferdinand Raymond je šel, zamišljen v svoje načrte, pogosto v najhujšem dežju z dežnikom pod pazduho, ne da bi ga razprostrl. — Francoski učenjak X. je razpoložil med obedom časnike, ki jih je hotel čitati, kot servijeto in si jih položil na kolena, servijeto pa je

zičkom, ki je vanj zapregel psa. Enkrat je pa psa na voziček posadil, sam je pa voziček vlekel. Svojo zmoto je opazil, ko ga je njegov gospodar z bičem ošvrknil. — Profesor Ks., znamenit matematik, je videl pred univerzo v Berlinu kočijo. Njeno zadnjo steno je imel za tablo. Stopil je prednjo, vzel kredo iz žepa in začel pisati. Zelo velika gruča ljudi se je hipoma zbrala krog njega. Tedaj pa je kočija odšla, profesor je pa ostal na svojem mestu in zmeden gledal za njo. Gledalci so se krohotali in profesor ž njimi. — Učenjaki so dognali, da je raztresenost povsem moška lastnost in nikdar ženska; ženske zato niso nikoli raztresene.

Por je treba vselej opariti preden se kuha, ali pa odliti prvo vodo, sicer lahko škoduje občutljivemu želodcu. Porove jedi so najboljše zalite s suho juho.

Korenjeva juha. Pol kg rumenega korenja skuha na poldrugem litru vode, pretlači korenje, deni nazaj v lonec, osladi in posoli, podmeti in okisaj.

Zelenina juha. Dva zelenina gomolja razreži in kuhaj na litru vode, nareži v juho še par krompirjev, malo zeleninega listja, posoli, podmeti in okisaj. Malo popra, paradizka in česna naredi to juho prav okusno.

Paradižnikova juha. Paradižnik operi v mlačni vodi, razpolovi in pari brez vsake druge vode, dokler ne nastane gost močnik; potem pretlači zalij in osladi nekoliko, okisaj z limono ali kisom in zabeli s kockami. Ko je vrelo dobrih pet minut, zakuha kruh, rezanec ali karsibodi. Podmeteš tudi lahko.

Zmes.

Skrben. Učitelj (pravi Petruku, ki ne zna): »Do jutri se moraš to naučiti; sicer naj bom pa osel, če se do jutri res naučiš!«

Prihodnji dan Petruček zopet ne zna, in učitelj ga kara: »Zakaj se nisi za danes naučil?«

Petruček: »Se nisem hotel, zato, da bi vi ne postali osel.«

Dvoumno. Svinjski trgovec: »No Janez, ali imaš še kaj veliko dela s svinjami?«

Janez: »Prav nič več, gospod, odkar ste vi odšli, nimam s svinjami prav nič več posla.«

Izgubljena stava. Mozes in Aron sedita v kavarni, pa pravi Mozes: »Moj preljubi prijatelj Aron. Nekdo mi je pokazal umetnost, ki je najboljša, kar sem jih doslej videl. Lahko cel škaf vode náte zlijem, pa ne boš moker.«

»To je bedarija,« pravi Aron, »da bi tako reč naredil!« — »Nikar se tako ne usajaj,« ga zavrača Mozes, »tako ti dokažem, deset vinarjev stavim!«

Pa zastavita vsak deset vinarjev pri natarju. Mozes vzame škaf vode, pa Arona od vrha do tal z njo polije.

»Za božjo voljo,« kriči Aron ves zasopel, »ali si znorel, ali si živina, divjak, jaz sem vendar ves moker.«

»Tako?« se Mozes začudi, »potemtakem pa ne bo drugače, da sem stavo izgubil.«

ŠPANSKE POVESTICE.

Neki gospod je šel k neki gospe na obisk. Dasi mu je služkinja rekla, da je ni doma, se mu je posrečilo, da je videl njeno glavo v nekem ogledalu nasproti vhodu v salon. Uro pozneje je ta gospod našel gospo v hiši svojega prijatelja, pa ji je rekel: »Pravkar sem prišel iz vaše hiše in mi je bilo zelo težko, da nisem imel sreče, da bi vas videl.«

»Verjamem, dragi prijatelj, toda morala sem kar neutegoma z doma.«

»Zelo neutegoma, da, zakaj niti svoje glave niste utegnili seboj vzeti, ki sem jo videl v ogledalu obednice.«

»Lahko mogoče, sem tako raztresena.«

Več mladeničev je skupaj obedovalo v neki gostilni. Eden med njimi je veliko pripovedoval o čudih, ki jih zna delati, dokler ga ni eden tovarišev ves naveličan takega poslušanja zavrnil:

»Povej nam zdaj še eno reč, ki je ne moreš narediti!«

»O, to je pa kaj lahko: plačati ne morem tega, kar sem pojedel.«

Nekemu nadarjenemu možu, ki se je oženil z neko zelo lepo, toda malo neumno ženo, so znanci ponagajali.

»Jaz je nikoli ne poslušam,« je odvrnil, »zadovoljen sem, ko jo gledam, kadar govori.«

NIKAR.

Nikar ne bodi jež, da človek ne vé, od katere strani naj te prime, da se ne nabode.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna, Ljubljana.
Odgovorni urednik JOSIP KLOVAR.

Razglednica iz serije takozvanih deklaracijskih razglednic. 8 različnih slik izide začetkom avgusta.

držal pred seboj kot časnik in vanjo gledal. — Lord Derby je bil imenovan ministrom, pa je pozabil iti k seji ter je šel v svoj klub. — Lord Balfour je ravno sedel k zajtrku, pa so mu naznanili, da je pozabil iti k seji. Takoj je poskočil, obdržal vilice v roki in brez klobuka tekkel po ulicah na veliko veselje vsega ljudstva proti ministrstvu. — Mejni grof Hellas je šel z lova in se je ustavil v gostilni. Svojega konja je privezal za vrata. Ko se je okrepčal, je imel svojega konja za tujega in jo je peš domov tolkel. — Grof K. je šel po poroki kmalu na izprehod in je srečal nekaj prijateljev, ki so ga izpraševali, kako se njegovi ženi kaj godi. Ves začuden je grof odvrnil: »Saj še nisem oženjen!« — Tedaj pa se je spomnil, da se je oženil, in da bi svojo zamudo popravil, je brž hitel, da svojo ženo pozdravi, in šel proti svojemu stanovanju. Toda šel je na stanovanje, ki je je imel najeto, ko je bil še samec, pa se je po poroki iz njega izselil. V stanovanje se je bil že naselil novi najemnik in grof je šele sedaj spoznal svojo zmoto. — Kralj vseh raztresencev je bil vojvoda Proto di Maddolini, ki je šel v Rimu na izprehod, pa si je mesto cilindra del na glavo — nočno čepico. Vdrugo zopet je imel na glavi pač cilinder, na sebi pa — nočno haljo. — Neki Amerikanec je vozil na trg z vo-

Domače stvari.

Jedila brez masti.

Porova juha. Operi tri lepe pore, odreži nitje pri glavi in vrhe in razreži na prst debele kose. Krompirja deni še epkrat toliko, podmeti in popopraj ali zabeli s prežgano moko.

Porova solata. Debeli por razreži na palec velike kose, kuhaj 10 minut v kropu, ocedi in ohladi. Zmešaj kapljo olja z žlico gorčice, žlico sladkorja in žlico kisa in zabeli. Daj poleg nezabeljenega krompirja.

Porova omaka. Nekaj lepih porov razreži in operi na drobno in pari na masti, dokler ne zarumeni, potem oprši s krompirjevo moko, praži še malo in zalij z juho. Okisaj ali deni kisle smetane. — Pripomba:

TEŽKO, DA BI SE TAKO ZMOTIL.

»Za psa vendar! — kako me oni-le sestradani siromak neumno ogleduje; gotovo misli, da sem lačna, ko vidi mojega mršavega hrta.«

Framydol

je sredstvo, ki pomlaja rast las, tako da rdeči, svetli in osiveli lasje in brada dobijo trajno temno barvo. Ena steklenica s poštnino vred K 3-25, po povzetju stane 45 vin. več.

Rydyol

je rožna voda, ki blede lica naredi nežno rdeča. Učinkuje čudovito! — Ena steklenica s poštnino K 2-45, povzetje 55 vin. več.

Naroča se pri: IAN GROLICH, drogerija »Engel«, BRNO št. 365, Moravsko.